

УДК 657

JEL classification: M40; M41

DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2019.04.042>

Михайло ЛУЧКО,

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри обліку і оподаткування,
Тернопільський національний економічний університет
вул. Львівська, 11а, м. Тернопіль, 46020, Україна
E-mail: m_luchko@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6499-4188>

Наталія МЕЛЬНИК,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Тернопільський національний економічний університет
вул. Львівська, 11а, м. Тернопіль, 46020, Україна
E-mail: nataliya.mel@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5572-4514>

МСФЗ-ЗВІТНІСТЬ: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕХОДУ

Лучко М., Мельник Н. МСФЗ-звітність: практичні аспекти переходу. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2019. Вип. 4. С. 42–53. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2019.04.042>

Luchko, M., Melnyk N. (2019). MSFZ-zvitnist: praktychni aspekty perekhodu [IFRS-reporting: practical aspects of transition]. *The Herald of Ternopil National Economic University*, 2019, Vol. 4. P. 42–53. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2019.04.042>

Анотація

Вступ. На сьогодні впровадження МСФЗ стало як об'єктивною реальністю, так і законодавчою вимогою для багатьох вітчизняних підприємств. Саме міжнародні стандарти є необхідною умовою для формування єдиних підходів та цілей фінансової звітності, МСФЗ орієнтовані на відображення реальної та об'єктивної облікової й звітної інформації про фінансовий стан, а також дають можливість неупереджено оцінити можливості та перспективи розвитку підприємства. Водночас впровадження МСФЗ вимагає внесення змін до чинних нормативних актів, національних стандартів, уточнення термінології, розробки практичних рекомендацій, визначення інструментарію та строків переходу. Оскільки в Україні на сьогодні відбувається суттєве розширення сегмента підприємств, які

© Михайло Лучко, Наталія Мельник, 2019.

впроваджують МСФЗ-звітність, виникають нові завдання, виклики, ризики для бухгалтерів-практиків та професійної облікової спільноти.

Мета. Метою статті є вивчення проблематики, практичних аспектів та методів переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності з врахуванням вимог та змін чинного законодавства, дослідження категорійного апарату, складу та структури звітності за МСФЗ.

Методи. Методологічною та інформаційною основою дослідження є нормативно-правові акти, наукові праці, матеріали періодичних видань, відкриті дані з мережі Internet. У процесі роботи були застосовані методи, які базуються на загальних і специфічних підходах до вивчення економічних явищ, фактів та процесів, зокрема: діалектичний метод пізнання (для узагальнення факторів впливу на формування фінансової звітності за МСФЗ), індуктивний (для переходу від емпіричних даних щодо практичного використання вимог МСФЗ для формування звітності до систематизації, узагальнень і висновків, які дають загальне уявлення проблематики формування звітності за МСФЗ) та дедуктивний (у процесі теоретичного осмислення об'єктивності переходу на МСФЗ та одержанні часткових висновків щодо вирішення практичних проблем такого переходу).

Результати. В результаті проведеного дослідження авторами окреслено законодавчі вимоги щодо змісту та структури першої фінансової звітності за МСФЗ та їх вплив на послідовність і порядок підготовки звітності за МСФЗ; виокремлено та охарактеризовано практичні етапи переходу на МСФЗ; описано та критично оцінено паралельний облік, трансляцію й трансформацію як методи формування фінансової звітності при переході на МСФЗ. Акцентовано, що перехід на МСФЗ пов'язаний не лише з технічними труднощами, а й ускладнює організацію діяльності бухгалтерських служб на підприємстві та впливає на управлінські процеси, які спираються на бухгалтерські звіти та показники. Розглянуто проблеми пошуку кваліфікованих кадрів, навчання працівників бухгалтерських служб або залучення консалтингових компаній на умовах аутсорсингу. Проаналізовано останні нововведення, які стосуються Системи фінансової звітності (СФЗ) в електронному форматі на стандарті XBRL для підприємств, що переходять на МСФЗ.

Перспективи. Подальші наукові дослідження доцільно проводити на основі вітчизняного та зарубіжного досвіду з урахуванням впливу синергетичного ефекту від впровадження МСФЗ на різні категорії підприємств, а також проблематики практичного впровадження Системи фінансової звітності (СФЗ) в електронному форматі на стандарті XBRL.

Ключові слова: фінансова звітність, міжнародні стандарти, методи переходу на МСФЗ.

Формул: 0, рис.: 0, табл.: 0, бібл.: 12.

Abstract

Mykhaylo LUCHKO, Nataliya MELNYK

IFRS-REPORTING: PRACTICAL ASPECTS OF TRANSITION

Introduction. *Currently, the adoption of IFRS has become both an objective reality and a legal requirement for many domestic enterprises. International standards are a prerequisite for the formation of common approaches and objectives of financial statements, IFRS are focused on the presentation of real and objective accounting and reporting information about the financial position, as well as allow an impartial assessment of the opportunities and prospects of the enterprise. However, the implementation of IFRS requires amendments to the applicable regulations, national standards, clarification of terminology, development of practical recommendations, definition of tools and timing of the transition. As a significant expansion of the IFRS reporting segment is underway in Ukraine, new challenges, tasks, risks for practitioners and the professional accounting community are emerging.*

Purpose. *The purpose of the article is to study the issues, practical aspects and methods of transition to the International Financial Reporting Standards, taking into account the requirements and changes of the current legislation, research of the categories, composition and structure of IFRS reporting.*

Methods. *The methodological and informational basis of the research are regulations, scientific works, periodicals, open data from the Internet. Methods based on general and specific approaches to the study of economic phenomena, facts and processes were applied in the study, in particular: the dialectical cognition method (when summarizing the factors influencing the formation of IFRS financial statements), inductive (to transit from empirical data to practical use of IFRS requirements for systematic reporting, generalizations and conclusions that give an overview of the issues of IFRS reporting) and deductive (in the process of theoretical comprehension of the objectivity of the transition to IFRSs and obtaining partial conclusions to address the practical problems of such transition).*

Results. *As a result of the study, the authors outlined the legal requirements for the content and structure of the first IFRS financial statements and their impact on the consistency and order of IFRS reporting; the practical stages of transition to IFRS have been identified and characterized; parallel accounting, translation and transformation have been described and critically evaluated as methods of financial reporting in the transition to IFRSs. It is emphasized that the transition to IFRS is not only associated with technical difficulties, but also complicates the organization of accounting services at the enterprise and influences management processes that rely on accounting reports and indicators. The problems of hiring qualified personnel, accountants training or involvement of outsourcing consultancies are considered. Recent developments concerning the Financial Reporting System (FRS) in electronic format on the XBRL standard for entities transitioning to IFRS have been analyzed.*

Discussion. *Further research should be performed on the basis of domestic and international experience, taking into account the impact of IFRS implementation synergistic effect for different categories of businesses, and issues of practical implementation of financial reporting systems (FRS) in electronic format on the XBRL standard.*

Keywords: *financial statements, international standards, methods of transition to IFRSs.*

Formulas: 0, fig.: 0, tabl.: 0, bibl.: 12.

Актуальність теми. Фінансова звітність за міжнародними стандартами в умовах глобалізації, розширення ринків капіталу та інвестицій, взаємозалежності економік різних країн стає однією з найважливіших умов виходу на зарубіжні фінансові ринки. Саме застосування МСФЗ дає змогу залучати іноземні інвестиції, забезпечує прозорість та зрозумілість звітності, полегшує стандартизацію обліку, стає необхідною умовою для формування єдиних підходів та цілей фінансової звітності.

У світі МСФЗ впроваджуються дедалі ширше, водночас, в нормативно-правових документах різних країн уточнюється відповідна термінологія, вносяться зміни до чинних національних стандартів та визначаються строки щодо практичного застосування МСФЗ вітчизняними підприємствами. Логічно, що насамперед МСФЗ застосовуються як основа для розробки національних стандартів обліку і звітності для забезпечення поступового впровадження міжнародних вимог, полегшення їх конвергенції. Наступним кроком, як правило, є визначення кола підприємств, які зобов'язані перейти на застосування МСФЗ, законодавчо встановлюються вимоги щодо складання звітності за цими стандартами. В Україні розширення сегмента підприємств, які впроваджують міжнародні вимоги, формують нові завдання перед практиками та професійною обліковою спільнотою, адже на часі величезна кількість змін, які мають на меті максимально наблизити облік та фінансову звітність до МСФЗ та виконати вимоги закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У вітчизняній та іноземній фаховій літературі приділяється велика увага питанням організації, методології та методики впровадження МСФЗ. Серед українських науковців варто виділити праці І. Д. Бенько, С. Ф. Голова, В. М. Жука, С. Я. Зубілевич, В. М. Костюченко, В. В. Сопко та інших. Поряд із цим проблеми, котрі стосуються практичної складової переходу на МСФЗ, на думку авторів, не виокремлено та не досліджено достатньою мірою.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Незважаючи на всі складнощі переходу на Міжнародні стандарти фінансової звітності їх практичне впровадження стало як об'єктивною реальністю, так і законодавчою вимогою для багатьох підприємств. Саме міжнародні стандарти орієнтовані на відображення реальної та об'єктивної облікової й звітної інформації про фінансовий стан, а також дають можливість неупереджено оцінити можливості та перспективи розвитку підприємства. Крім того, вагомим аргументом переходу є те, що МСФЗ не зазнають постійних і непередбачуваних змін, на відміну від національних П(С)БО. Отже, синергетичний ефект від впровадження МСФЗ є об'єктивним явищем, тоді як практичні аспекти впровадження міжнародних стандартів обліку й звітності є недостатньо дослідженими.

Мета дослідження. Мета статті полягає у дослідженні практичних аспектів та методів переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності з врахуванням вимог та змін чинного законодавства, вивченні категорійного апарату, складу та структури звітності за МСФЗ.

Виклад основного матеріалу. Протягом останніх років в Україні зроблено чимало кроків на шляху удосконалення методики формування і подання фінансової звітності,

особливо це стосується підприємств, які поступово переходять на Міжнародні стандарти обліку і фінансової звітності.

Міжнародні стандарти обліку та фінансової звітності – це стандарти, які розроблені та затверджені Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Фактично Міжнародні стандарти обліку та фінансової звітності містять комплекс документів, а саме [1]:

- Міжнародні стандарти фінансової звітності, МСФЗ (International Financial Reporting Standards, IFRS);

- Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, МСБО (International Accounting Standards, IAS);

- Тлумачення, викладені Комітетом з питань тлумачень міжнародної фінансової звітності (International Financial Reporting Interpretations Committee, IFRIC);

- Тлумачення, викладені Постійним комітетом з тлумачень (Standing Interpretations Committee, SIC);

- інші офіційні документи, до яких входить Концептуальна основа фінансової звітності (Conceptual Framework for Financial Reporting); МСФЗ для малих та середніх підприємств (IFRS for Small and Medium Sized Entities);

- Передмова до Міжнародних стандартів фінансової звітності (Preface to International Financial Reporting Standards);

- Заява про практику застосування МСФЗ щодо прийняття суттєвих рішень (Practice Statement Making Materiality Judgement);

- Практичний коментар до керівництва (Practice Statement Management Commentary).

З 2012 р. в Україні Міжнародні стандарти обліку та фінансової звітності є офіційною основою для складання фінансової звітності публічних акціонерних товариств, банків, страхових компаній, кредитних спілок та більшості суб'єктів з надання фінансових послуг. Водночас, з 1 січня 2018 р. перелік підприємств, для яких МСФЗ стали обов'язковими, суттєво розширено, а саме ними стали:

- великі підприємства (підприємства, для яких відповідно до ст. 2 Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» має виконуватися мінімум два з 3-х критеріїв: балансова вартість активів понад 20 млн євро; чистий дохід від реалізації продукції – більше 40 млн євро; середня чисельність – понад 250 працівників);

- підприємства, які здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення;

- підприємства – емітенти цінних паперів, які допущені до біржових торгів (зауважимо, що такими емітентами можуть бути не лише ПАТ, а й ТОВ та інші підприємства) [1; 2].

Безпосередньо питання переходу на МСФЗ з національних П(С)БО регулюється окремим стандартом МСФЗ 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів з фінансової звітності», основною метою якого є забезпечити, щоб перші фінансові звіти підприємства, котрі сформовані за МСФЗ, містили інформацію, яка:

- є прозорою для користувачів та порівняльною у всіх відображених періодах;

- забезпечує прийнятну відправну точку для обліку за МСФЗ;

- витрати на її отримання не перевищують вигоди для користувачів [3].

Отож, МСФЗ 1 застосовується, коли суб'єкт господарювання вперше застосовує міжнародні стандарти для формування фінансової звітності. Проте він не використовується, коли, наприклад, суб'єкт господарювання:

- припиняє подання фінансової звітності згідно з національними вимогами, якщо раніше він подавав також інший комплект фінансової звітності, яка містила чітке та беззастережне твердження про відповідність МСФЗ;

- подавав фінансову звітність у попередньому році згідно з національними вимогами й ця фінансова звітність містила чітке та беззастережне твердження про відповідність МСФЗ;

- подавав фінансову звітність у попередньому році, яка містила чітке й беззастережне твердження про відповідність МСФЗ, навіть якщо аудитори висловили умовно-позитивну думку в своєму аудиторському висновку про цю фінансову звітність.

С. Зубілевич та С. Рогозний зауважують, що якщо підприємство вже складало за МСФЗ для банків чи інвесторів, але облік вело за НП(С)БО, то вимоги МСФЗ 1 на нього не поширюються, навіть якщо така звітність готувалась не в національній валюті. Якщо ж підприємство складало МСФЗ-звітність за лише для внутрішнього користування без оприлюднення її змісту власникам суб'єкта господарювання або будь-яким іншим зовнішнім користувачам, тоді доведеться застосувати МСФЗ 1 [4, с. 34].

Для правильного застосування МСФЗ важливим є розуміння термінів, а саме:

- дата переходу на МСФЗ (date of transition to IFRSs) – початок першого періоду, за який суб'єкт господарювання подає повну порівняльну інформацію згідно з МСФЗ у своїй першій фінансовій звітності за МСФЗ;

- перший звітний період за МСФЗ (first IFRS reporting period) – найпізніший звітний період, охоплений першою фінансовою звітністю суб'єкта господарювання за МСФЗ;

- перша фінансова звітність за МСФЗ (first IFRS financial statements) – перша річна фінансова звітність, у якій суб'єкт господарювання застосовує МСФЗ і шляхом чіткого та беззастережного твердження про відповідність МСФЗ;

- попередні загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку (ЗПБО) (previous GAAP) – основа обліку, яку суб'єкт господарювання, який уперше застосував МСФЗ, використовував безпосередньо перед застосуванням МСФЗ.

Більшість оновлених вимог Закону про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні використовують з 01 січня 2018 року, проте як виняток, застосовуються норми про оприлюднення фінансової звітності середніми підприємствами і великими підприємствами, які не є емітентами цінних паперів. Для них вимоги щодо оприлюднення фінансової звітності за МСФЗ почали діяти з 01 січня 2019 р. Відповідно першим звітним періодом, за який підприємства мають подати фінансову звітність на основі таксономії за МСФЗ в електронній формі, стане також 2019 р.

Перехід на МСФЗ на практиці поєднує декілька етапів [5, с. 113–115]:

- обрання дати переходу на МСФЗ, оскільки перший звіт за МСФЗ можливий через два роки після цієї дати;

- визначення відмінностей між МСФЗ та П(С)БО, які застосовуються на підприємстві;

- внесення змін до облікової політики підприємства для приведення її до вимог МСФЗ;

- проведення інвентаризації на дату переходу на МСФЗ;

- виконання коригувань (трансформації) статей фінансової звітності;
- складання вступного балансу на дату переходу на МСФЗ;
- складання порівняльної фінансової звітності за МСФЗ.

З приводу дати переходу підприємств, для яких застосування МСФЗ стало обов'язковим, ситуацію уточнює також лист Міністерства фінансів України від 29.12.2017 № 35210-06-5/37175, у якому вказано, що датою переходу для підприємств, які вперше застосовують МСФЗ, є 01 січня 2018 р. [6]. Така ситуація пов'язана з вимогами МСФЗ 1, який визначає, що першу фінансову звітність за МСФЗ, у т. ч. з порівняльними даними попереднього періоду, підприємство має складати відповідно до власної облікової політики, яка ґрунтується на стандартах, чинних на кінець звітного періоду. Отож, суб'єкт господарювання має використовувати такі самі облікові політики для підготовки звітності за МСФЗ на початок періоду та щодо усіх періодів, відображених у його першій фінансовій звітності за МСФЗ.

Якщо підприємство обрало дату переходу на МСФЗ 1 січня 2018 р., у такому разі:

- підприємством формується баланс за станом на 1 січня 2018 р. згідно з вимогами П(С)БО;
- у формах фінансової звітності, окрім балансу, за 2018 р. не наводиться порівняльна інформація за 2017 р.;

- для формування попередньої фінансової звітності за МСФЗ за 2019 р. застосовуються МСФЗ, які будуть діяти за станом на 31 грудня 2019 р., з урахуванням винятків, визначених у МСФЗ;

- перша фінансова звітність за МСФЗ та консолідована фінансова звітність за 2019 р. повинні містити баланс за станом на 1 січня 2018 р., 31 грудня 2018 р., 31 грудня 2019 р., а також звіти про фінансові результати, звіти про рух грошових коштів, звіти про зміни у власному капіталі за 2018 і 2019 р., примітки та порівняльну інформацію.

Отож, перша фінансова звітність підприємства за МСФЗ має містити принаймні три звіти про фінансовий стан, два звіти про прибуток та збиток та інший сукупний дохід, два окремі звіти про прибутки та збитки (якщо їх подають), два звіти про рух грошових коштів та два звіти про зміни у власному капіталі та відповідні примітки, що містять порівняльну інформацію для всіх поданих фінансових звітів [3].

У разі переходу на МСФЗ у підприємства є декілька варіантів методів формування фінансової звітності [7]:

- паралельний облік;
- трансляція;
- трансформація.

Водночас в зарубіжній літературі, яка стосується практичного застосування МСФЗ, використовується термін «converting», тобто конвертація фінансової звітності, тоді як звична нам трансформація «transformation» переважно стосується складання консолідованої фінансової звітності та перерахунку валюти звітності.

Суть методу паралельного обліку (конверсії) полягає в тому, що підприємство здійснює облік усіх господарських операцій за двома системами одночасно: за НП(С) БО та МСФЗ. Ведення паралельного обліку дасть змогу формувати звітність за МСФЗ оперативного на вимогу як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів. Використання паралельного обліку доцільно в тому випадку, коли оперативні управлінські рішення

приймаються на основі звітності за МСФЗ та коли існує необхідність у більш частому складанні звітності, ніж щомісячно чи щоквартально. У разі застосування програмного забезпечення його конфігурація має дати змогу формувати два види звітності: у форматі МСФЗ і П(С)БО [8].

Трансформація фінансової звітності – це метод перетворення фінансової звітності, сформованої за вимогами національних П(С)БО, у звітність за МСФЗ.

Трансформація звітності МСФЗ зазвичай має такий вигляд [9]:

– аналіз облікової політики підприємства з метою визначення невідповідності вимогам МСФЗ;

– визначення складу і структури фінансової звітності за МСФЗ;

– рекласифікація статей активів і зобов'язань, доходів і витрат;

– формування фінансової звітності за МСФЗ.

Метод паралельного обліку (конверсії) порівняно з трансформацією є більш достовірним та оперативним, проте вимагає значних ресурсів на його здійснення, пов'язаних із витратами часу та високими вимогами до професійного рівня персоналу, саме тому більшість компаній все ж таки віддають перевагу методу трансформації [8].

Якщо узагальнити методи переходу на МСФЗ, то фактично у підприємств, які обрали такий перехід (добровільно чи обов'язково), є можливість вести облік та формувати фінансову звітність за загальноприйнятими національними П(С)БО, а в кінці звітного року (періоду) проводити процедуру трансформації звітності за вимогами МСФЗ або прийняти рішення, що ведення обліку та складання фінансової звітності проводиться лише за вимогами МСФЗ.

Зауважимо, що ведення паралельного обліку, трансформація або трансляція для підприємств, які добровільно або обов'язково застосовують МСФЗ, після подання першої фінансової звітності або консолідованої фінансової звітності за міжнародними стандартами зобов'язані забезпечити ведення бухгалтерського обліку відповідно до облікової політики за міжнародними стандартами, що визнається такою у порядку, визначеному міжнародними стандартами [2, ст. 12–1].

Підприємства, для яких запровадження МСФЗ стало обов'язковим, на практиці стикаються з багатьма проблемами, наприклад фахівцями консалтингової компанії ЕУ виокремлено такі ризики і труднощі [10]:

– помилки у фінансовій звітності за НП(С)БО, які необхідно відкоригувати ретроспективно та розкрити методологічні різниці між попередніми стандартами обліку та МСФЗ у першій фінансовій звітності за МСФЗ;

– вплив різниць між МСФЗ і НП(С)БО на податок на прибуток у момент переходу;

– розкриття у фінансовій звітності за МСФЗ операцій і ризиків, інформація про які не публікувалася раніше;

– застосування компанією кожного стандарту МСФЗ, який набуває чинності на дату складання першої фінансової звітності за МСФЗ;

– законодавча вимога використання лише офіційного перекладу МСФЗ на українську мову;

– трансформація фінансової звітності за НП(С)БО за попередній річний звітний період і всі проміжні звітні періоди попереднього року;

– недостатнє знання МСФЗ працівниками підприємства.

Зауважимо, що перехід на МСФЗ із застосуваннями будь-якого з варіантів формування фінансової звітності (паралельний облік, трансляція чи трансформація) пов'язаний не лише з технічними труднощами, а й впливає на ускладнення та реорганізацію бухгалтерських служб на підприємстві. Для запровадження МСФЗ перед керівництвом підприємство виникає проблема пошуку кваліфікованих кадрів, навчання працівників бухгалтерських служб або залучення консалтингових компаній на умовах аутсорсингу. Будь-який з варіантів не є простим, оскільки кількість фахівців зі знаннями МСФЗ на ринку праці обмежена, реорганізація роботи бухгалтерії вплине на інші, особливо управлінські процеси, які спираються на бухгалтерські звіти та показники, а навчання працівників потребує значних фінансових витрат і не гарантує реальних знань. Залучення консалтингових компаній, які зазвичай мають високий рівень компетенції і надають якісні послуги, також пов'язане з високою вартістю таких послуг та із законодавчими обмеженнями, оскільки підприємства, що становлять суспільний інтерес, зобов'язані створити власні бухгалтерській відділи.

Розглянуті вище труднощі не є останніми серед нововведень для підприємств, які переходять на МСФЗ. Основні регулятори фінансового сектору України (Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національна комісія з регулювання ринків фінансових послуг), а також Міністерство фінансів України підписали Меморандум про впровадження Системи фінансової звітності (СФЗ) в електронному форматі, яка ґрунтуватиметься на стандарті XBRL. З цієї метою з 18 червня 2019 р. починає працювати відповідний програмний комплекс та спеціалізований вебсайт, на якому буде знаходитися базова інформація для користувачів Системи. Підприємства, які складають фінансову звітність за МСФЗ, повинні зареєструватися в Системі та розпочати відповідну підготовку до розкриття інформації у новому форматі, оскільки формат XBRL стане обов'язковим для подання річної фінансової звітності з 1 січня 2020 р.

XBRL (eXtensible Business Reporting Language) – вільно доступна і глобально прийнята основа для обміну діловою інформацією, зокрема фінансовою звітністю, між бізнес-системами. Для побудови нової системи важлива також «таксономія» – набір статей і показників фінансової звітності та її елементів, що підлягають розкриттю, а також взаємозв'язків між ними та іншими елементами таксономії. З метою реалізації цих норм Міністерство фінансів затвердило переклад Таксономії фінансової звітності за МСФЗ [11]. Позитивним, на нашу думку, є те, що для подання фінансової звітності в електронній формі на основі таксономії у форматі XBRL підприємства можуть завантажити безкоштовне програмне забезпечення на основі програмного продукту «Arelle».

Як зазначають фахівці Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, формування фінансової звітності в форматі XBRL значно полегшить компаніям коректну підготовку звітності, а регуляторам спростить процеси обробки й аналізу отриманої інформації. У новій системі подачі звітності є чимало переваг – це швидкість і автоматичність формування звіту (в тому числі й консолідованого), можливість обробки й аналізу даних, ефективніший регуляторний процес на основі отриманої інформації. Система дасть змогу вилучити дублювання в процесі подання

інформації, створить єдине вікно подання фінансової звітності, забезпечить доступ всіх регуляторів до інформації сформованої на базі нової таксономії [12].

Висновки. Суб'єкти господарювання перед поданням МСФЗ-звітності повинні провести ретельну підготовчу роботу, яка стосується визнання та оцінювання активів, капіталу та зобов'язань, їх рекласифікації, списання, оскільки вимоги МСФЗ мають відмінності порівняно з НП(С)БО, які підприємство використовувало до моменту переходу. На сьогодні єдина методика переходу на МСФЗ-звітність відсутня. У кожному конкретному випадку для прийняття рішення щодо застосування паралельного обліку, трансляції чи трансформації має враховуватися специфіка фінансово-господарської діяльності підприємства, особливості організації бухгалтерського обліку та облікова політика. Вибір способу підготовки звітності за МСФЗ залежить також від цілей її подальшого використання, кінцевих бенефіціарів, необхідної періодичності складання, кваліфікації фахівців. Оскільки ведення паралельного обліку передбачає значні трудові та фінансові витрати, більшість компаній все ж таки віддають перевагу методу трансформації.

Щодо подачі фінансової звітності за МСФЗ на основі таксономії в електронній формі на основі стандарту XBRL вважаємо, що такий підхід є базисом для прозорості та ефективної роботи як підприємств, так і фінансового сектору загалом. Для успішної реалізації цього проєкту неодмінними умовами повинні бути підтримка та навчання фахівців, створення сервісних центрів, тренінгові програми, співпраця з науковцями та практиками. За умови вдалого впровадження Системи фінансової звітності (СФЗ) в електронному форматі в подальшому таку вимогу доцільно буде поширити й щодо інших видів звітності, які подаються до Держкомстату, профільних міністерств тощо.

Перспективи подальших досліджень. Подальші наукові дослідження доцільно проводити на основі вітчизняного та зарубіжного досвіду з урахуванням впливу синергетичного ефекту від впровадження МСФЗ на різні категорії підприємств, а також проблематики практичного впровадження Системи фінансової звітності (СФЗ) в електронному форматі на стандарті XBRL.

Література

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності. *ГоловБух*. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7302-mjnarodn-standarti-fnansovo-zvtnost-2018> (дата звернення 22.08.2019).
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України в редакції від 16.11.2018 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 01.09.2019).
3. Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності : Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 (МСФЗ 1). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_004 (дата звернення 01.09.2019).
4. Зубілевич С., Rogozний С. Перша звітність за МСФЗ: порядок складання та структура. *Довідник економіста*. 2018. № 1. С. 33–41.

5. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності : навч. посіб. / Лучко М. Р., Бенько І. Д., Яцишин С. Р., Мельник Н. Г. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 390 с.
6. Про правила обов'язкового та добровільного застосування міжнародних стандартів фінансової звітності : лист Міністерства фінансів України від 29.12.2017 № 35210-06-5/37175. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v3521201-17> (дата звернення 20.08.2019).
7. Салова Н. Паралельний облік, трансляція і... трансформація. *Електронне видання «Бухгалтер&Закон»*. 2017. № 50–51. URL: http://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ010494 (дата звернення 15.08.2019).
8. Жогова О. Трансформація фінансової звітності згідно з МСФЗ. Незалежний аудитор. 2012. № 6. URL: http://n-auditor.com.ua/uk/component/na_archive/457?view=material (дата звернення 01.09.2019).
9. Гужел Ю. Якновачкам підготуватися до МСФЗ-звітності. *Uteka*. 2017. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-msfo-28-kak-novichkam-podgotovitsya-k-msfo-otchetnosti> (дата звернення 20.08.2019).
10. Захарова Ю. Складнощі переходу – як компанії не загубитися під час переходу на Міжнародні стандарти фінансової звітності? *Strategic Business Review*. 2019. URL: <https://www.ey.com/ua/uk/newsroom/pr-activities/articles/ey-article-yulia-zakharova-1-april-2019> (дата звернення 10.09.2019).
11. Про затвердження перекладу таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами фінансової звітності : Наказ Міністерства фінансів України від 07.12.2018 № 983. URL: <https://mof.gov.ua/uk/taksonomija> (дата звернення 10.09.2019).
12. Рафальська К. Що таке XBRL і чому держава хоче перевести фінсектор на електронний формат подання звітності. *Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку*. URL: <http://reforms.in.ua/ua/novyna/shcho-take-xbrl-i-chomu-derzhava-hoche-perevesty-finsektor-na-elektronnyy-format-podannya> (дата звернення 15.09.2019).

References

1. Mizhnarodni standarty finansovoi zvitnosti [International Financial Reporting Standards]. *HolovBukh*. Retrieved from <https://www.golovbukh.ua/article/7302-mjnarodn-standarti-fnansovo-zvtnost-2018> [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy «Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini» vid 16.07.1999 r. № 996-XIV [Law of Ukraine «On Accounting and Financial Reporting in Ukraine» from 16.07.1999, № 996-XIV] Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14> [in Ukrainian].
3. Pershe zastosuvannia Mizhnarodnykh standartiv finansovoi zvitnosti : Mizhnarodnyi standart finansovoi zvitnosti 1 (MSFZ 1) [First-time Adoption of International Financial Reporting Standards: International Financial Reporting Standard 1 (IFRS 1)] Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_004 [in Ukrainian].

4. Zubilevych, S., & Rohoznyi S. (2018) Persha zvitnist za MSFZ: poriadok skladannia ta struktura [IFRS First Reporting: Preparation Procedure and Structure]. *Dovidnyk ekonomista* [in Ukrainian].
5. Luchko M.R., Benko I.D., Yatsyshyn S.R., Melnyk N.H. (2018) Mizhnarodni standarty bukhhalterskoho obliku ta finansovoi zvitnosti [International Accounting and Financial Reporting Standards]. *Ternopil: TNEU* [in Ukrainian].
6. Lyst Ministerstva finansiv Ukrainy «Pro pravyla obov'язkovoho ta dobrovilnoho zastosuvannia mizhnarodnykh standartiv finansovoi zvitnosti» vid 29.12.2017 № 35210-06-5/37175 [Letter from the Ministry of Finance of Ukraine «On the Rules for Compulsory and Voluntary Application of International Financial Reporting Standards» from 29.12.2017 № 35210-06-5/37175] Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v3521201-17> [in Ukrainian]
7. Salova N. (2017) Paralelnyi oblik, translatsiia i... transformatsiia [Parallel accounting, translation and ... transformation]. *Elektronne vydannia «Bukhhalter&Zakon»*. Retrieved from http://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ010494 [in Ukrainian]
8. Zhohova O. (2012) Transformatsiia finansovoi zvitnosti zghidno z MSFZ [Transformation of IFRS financial statements] *Nezaleznyi audytor*. Retrieved from http://n-auditor.com.ua/uk/component/na_archive/457?view=material [in Ukrainian]
9. Huzhel Yu. Yak novachkam pidhotuvatsia do MSFZ-zvitnosti [How beginners prepare for IFRS reporting]. *Uteka*. Retrieved from <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-msfo-28-kak-novichkam-podgotovitsya-k-msfo-otchetnosti> [in Ukrainian].
10. Zakharova Yu. (2019) Skladnoshchi perekhodu – yak kompanii ne zahubytisia pid chas perekhodu na Mizhnarodni standarty finansovoi zvitnosti? [Difficulties in transition - how can companies not get lost in the transition to International Financial Reporting Standards?] *Strategic Business Review*. Retrieved from <https://www.ey.com/ua/uk/newsroom/pr-activities/articles/ey-article-yulia-zakharova-1-april-2019> [in Ukrainian].
11. Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy «Pro zatverdzhennia perekladu taksonomii finansovoi zvitnosti za mizhnarodnyimi standartami finansovoi zvitnosti» vid 07.12.2018 № 983. [Order of the Ministry of Finance of Ukraine «On approval of the translation of the taxonomy of the financial statements according to the International Financial Reporting Standards» from 07.12.2018 № 983] Retrieved from <https://mof.gov.ua/uk/taksonomija> [in Ukrainian].
12. Rafalska K. Shcho take XBRL i chomu derzhava khoche perevesty finsektor na elektronnyi format podannia zvitnosti [What is XBRL and why does the state want to translate the finsector into an electronic reporting format] *Natsionalna komisiia z tsinnykh paperyv ta fondovoho rynku* Retrieved from <http://reforms.in.ua/ua/novyna/shcho-take-xbri-i-chomu-derzhava-hoche-perevesty-finsektor-na-elektronny-format-podannya> [in Ukrainian].

Статтю отримано 6 листопада 2019 р.

Article received November 6, 2019.